

Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон иттилоъ медиҳад, ки дар асоси банди 48-и қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1-уми марти соли 2016, №99 «Дар бораи Нақшаи баргузори машваратҳои илмӣ ва илмию техникӣ, конференсияҳо, симпозиумҳо, анҷуманҳо ва семинарҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2016», банди 27-уми боби IV ва VI-и Нақшаи чорабиниҳои Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016 аз 30-юми июни соли 2012, №335 дар бораи ҳимоя ва рушди забони давлатӣ берун аз марзи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Нақшаи кории Кумита аз 7-уми январи соли 2016, №1 9-уми июни соли равон Конференсияи илмию амалии байналмилалӣ таҳти унвони «Мақоми забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон – забони тоҷикӣ дар муносибатҳои байналмилалӣ»-ро бо иштироки олимону донишмандони кишварҳои хориҷии Ҳиндустон, Ҷумҳурии Исломии Эрон, Ҷумҳурии Исломии Афғонистон, Британияи Кабир, намояндагони сафоратхонаҳои Федератсияи Россия, Қазоқистон, Қирғизистон, Ҷумҳурии Исломии Покистон, инчунин, намояндагони Ҳукумати кишвар, вазорату идораҳои давлатӣ, муассисаҳои таҳсилоти олии ва пажӯҳишгоҳҳои илмӣ-таҳқиқотии кишвар, чамбиятҳо, аъзои Шӯрои ҳамгунсозии истилоҳоти Кумита ва намояндагони ВАО баргузор намуд.

Қобили зикр аст, ки бо ибтиқори Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷумҳурӣ доир ба масъалаи мазкур бори дувум чунин конференсия дар сатҳи байналмилалӣ баргузор мегардад. Дар конференсия зиёда аз 120 нафар олимон, муҳаққиқон, таълимгарон ва рӯзноманигорон иштирок намуданд.

Конференсияро бо сухани ифтитоҳӣ раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои филологӣ Гавҳар Шарофзода оғоз намуд. Сипас, раиси Пажӯҳишгоҳи фарҳанги форсӣ-тоҷикии Сафорати Ҷумҳурии Исломии Эрон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаноби оқои Ҳасан Қарибӣ, устои Донишгоҳи ҷомеи исломии Дехлӣ - профессор Қамар Гаффор, раиси Донишгоҳи «Дунё»-и Ҷумҳурии Исломии Афғонистон Сайид Маҳдум Раҳин, муҳаққиқи забоншиноси тоҷик, корманди Институти забон, адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси хаттии ба номи Рӯдакии АИ ҶТ, доктори илмҳои филологӣ Гаффор Ҷӯраев, намояндаи Анҷумани тоҷикон ва форсизабонони ҷаҳон «Пайванд» Мансур Парҳезгор (Британияи Кабир), Ройзани фарҳангии Сафорати Ҷумҳурии Исломии Эрон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Худоёр Иброҳим, ҳамчунин, мушовири Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, донишмандон аз кишвари Афғонистон дар суҳанронҳои хеш аз мақоми арзандаи адабиёти ғании ин забон ёдовар шуда, пешниҳод намуданд, ки чавҳари асосӣ ва муассири ин манбаи хираду маърифатро тавассути ҳамин забон, яъне забони тоҷикӣ-форсӣ-дарӣ фаҳмидан мумкин аст. Барои ба мақсадҳо ноил гаштан доираи омӯзиш ва таълими ин забонро дар кишварҳои олам бояд васеъ намуд.

Дар Конференсия 25 маърӯзаи илмӣ ва таҳлилӣ пешниҳод гардид, ки 16 маърӯзаи илмӣ аз ҷониби мутахассисони бахшҳои гуногуни забоншиносӣ мавриди баррасӣ қарор гирифт. Аз ҷумла, дар мавзӯи «Аҳамияти эҷодиёти Мирзо Абдулқодири Бедил дар таҳкими пайвандҳои байни нимқораи Ҳиндустон ва Осиёи Марказӣ дар замони муосир», – профессори Донишгоҳи ҷомеаи исломии Деҳлӣ, муовини раиси Бунёди Бедил бону Камар Ғаффор (Ҳиндустон), «Тоҷикӣ-дарӣ-форсӣ ва сайри таърихӣ он ҳамчун забони минтақавӣ ва ҷаҳонӣ» – ректори Донишгоҳи «Дунё»-и Ҷумҳурии Исломии Афғонистон Саид Махдум Раҳин, «Посдории забони дарӣ аз таърихи ориёӣ ва тамаддуни ориёӣ» – донишманди маъруфи забони дарӣ, профессори Донишгоҳи Кобул Ҳусайни Ямин (Ҷумҳурии Исломии Афғонистон), «Густариши забони тоҷикӣ дар сарзаминҳои дур ва наздик» – раиси Департаменти дари Донишгоҳи Кобул Азима Маҷид (Ҷумҳурии Исломии Афғонистон), «Вазъи дирӯзу имрӯзи забони форсии тоҷикӣ дар муҳити тоҷикони Чин»- профессор Шаҳбоз Кабилов, номзоди илмҳои филологӣ Хуршед Кабилов (ДМТ), «Пешинаи таърихӣ қорбурди забони тоҷикӣ дар муқотиботи байналмилалӣ» – доктори илмҳои филологӣ Мирзо Ҳасан Султон (Бонки миллии Тоҷикистон), «Доир ба иқтибоси истилоҳҳои форсӣ-тоҷикӣ дар забони русӣ» – доктори илмҳои филологӣ Тӯхта Ҷӯраев (Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи академик М. Осимӣ), «Омӯзиши забони тоҷикӣ дар дунёи имрӯз» – номзоди илмҳои филологӣ Худоёров Раҷабалӣ (Раёсати фарҳанги вилояти Хатлон), «Забони тоҷикӣ дар хориҷа»- доктори илмҳои филологӣ Туғрал Шокиров (Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон) ва «Сайри аносири луғавӣ ва ёвари форсӣ-тоҷикӣ дар бархе аз забонҳои туркӣ» - доктори илмҳои филологӣ Абдучамол Ҳасанов (Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Ғафуров) маърӯза намуданд.

Конференсияи байналмилалӣ «Мақоми забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон – забони тоҷикӣ дар муносибатҳои байналмилалӣ» рисолату мақоми таърихӣ забони тоҷикиро дар соҳаҳои гуногуни иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва илмию техникаи ҳавзаҳои форсизабонони ҷаҳон ба назар гирифта, баҳри рушду густариши он дар муносибатҳои байналмилалӣ чунин тавсия менамояд:

1) Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, академияҳои соҳавӣ, пажӯҳишгоҳҳо ва донишгоҳу донишқадаҳои кишвар ҳамкорихоро дар самти густариши омӯзиши ин забон мустақкам намуда, татбиқи чунин масъалаҳоро ҷиддӣ ба роҳ монанд:

- дар ҳамкорӣ бо Анҷумани форсизабонони ҷаҳон «Пайванд» ва сафоратхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар кишварҳои хориҷӣ таъсис додани Марказҳои омӯзиши забони тоҷикӣ;

- дар санадҳои меъёрии пешбинишавандаи марбут ба сиёсати забон ворид намудани масъалаҳои рушди ҳамкориҳо ҷиҳати хуб ба роҳ мондани омӯзиши забони тоҷикӣ дар кишварҳои бурунмарзӣ;

- омода намудани мутахассисони соҳавии ба талаботи бозори ҷаҳонӣ рақобатпазир дар самти истилоҳнигорӣ, фарҳангнигорӣ (бахусус фарҳангнигории электронӣ), решашиносӣ ва забоншиносии компютерӣ;

- дар ҳамкорӣ бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия намудани китоби забони тоҷикӣ аз рӯи дараҷаҳои омӯзиш;

- дар ҳамкорӣ бо Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон тарғиб намудани омӯзиши забони тоҷикӣ ва донишҷӯи хатмӣ он барои муҳоҷирони меҳнатии хориҷӣ.

2) Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Фарҳангистони забон ва адаби форсии Ҷумҳурии Исломии Эрон, ҳавзаҳои илмии Ҷумҳурии Исломии Афғонистон, Ҳиндустон, Ҷумҳурии Мардумии Чин, инчунин, дигар донишгоҳу донишқадаҳо, пажӯҳишгоҳҳои илмӣ-таҳқиқотии кишварҳои хориҷӣ бо ҳамкориҳои Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, академияҳои соҳавӣ, пажӯҳишгоҳҳо ва донишгоҳу донишқадаҳои кишвар масъалаҳои зеринро роҳандозӣ намояд:

- таҳкими мақоми забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муносибатҳои байналмилалӣ;

- рушду тавсеа додани ҳудуди истифодаи забони тоҷикӣ бо дарназардошти тоҷикони берун аз марзи кишвар;

- татбиқи усулҳои таълими забони тоҷикӣ дар муассисаҳои таълимии кишварҳои хориҷӣ;

- таҳкими вазъи забони тоҷикӣ дар кишварҳои хориҷӣ (аз нигоҳи забоншиносии иҷтимоӣ);

- тавачҷуҳи зарурӣ зоҳир намудан ба масъалаҳои мубрами забоншиносии муқоисавии тоҷик, масоили вожагузинӣ ва истилоҳот;

- шиносӣ пайдо намудан бо фаъолияти илмии шӯбаҳои тоҷикшиносӣ дар факултетҳои шарқшиносии мактабҳои олии кишварҳои хориҷӣ;

- таъсис ва густариши бахшҳои тоҷикшиносӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии кишварҳои хориҷӣ;

- фароҳам овардани шароити мусоид дар ташкилоту муассисаҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ҷиҳати омӯзиши забони тоҷикӣ.

3) Дар сатҳи байнидавлатӣ ҳаллу фасл намудани масоили миллӣ ҷиҳати фароҳам овардани шароити озодона истифода бурдан аз забони миллӣ дар кишварҳои ҳамсоя.

4) Таҳияи маҷаллаи байналмилалӣ «Садои асрҳо» дар назди Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тавассути он тарғибу ташвиқ намудани таъриху тамаддун ва

ташаккули забони тоҷикӣ - форсӣ - дарӣ дар ҳавзаи форсизабонони ҷаҳон.

5) Дар Марказҳои фарҳангӣ тавсеа додани омӯзиши забони тоҷикӣ дар баробари дигар забонҳо.

6) Бо мақсади густариши забони тоҷикӣ вусъат додани таблиғи синамо, мусиқӣ ва ВАО-и миллӣ ҳамчун муаррифгари забону фарҳанг.

7) Ба нақша гирифтани Анҷумани илмӣ байналмилалӣ забоншиносии тоҷик бо ҷалби олимону донишмандони маъруфи ҷаҳонӣ дар соли 2017.

8) Бо забони меъёри адабии тоҷикӣ ва забонҳои хориҷӣ ба роҳ мондани ташвиқ ва таблиғи адабиёти бачагона, фолклор ва филмҳои тасвирии тоҷикӣ.

9) Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо Фарҳангистони забон ва адаби форсии Ҷумҳурии Ислонии Эрон, донишгоҳҳои олии Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон, донишгоҳҳои Ҳиндустон ва дигар кишварҳои хориҷӣ ҷиҳати баргузории силсилаи конференсия ва семинарҳо дар самти омӯзиши забони тоҷикӣ-форсӣ ҳамасола тадбирҳои мушаххас андешад.

10) Пешниҳоди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои сабти сабки ҳиндӣ ва «Маснавии маънавӣ»-и Мавлоно Ҷалолиддини Балхӣ ҳамчун мероси маънавии халқи тоҷик дар ЮНЕСКО.

11) Тавсияномаи мазкур бо дарназардошти пешниҳоду таклифҳои иштирокдорони конференсия ба муассисаҳои дахлдори ватанӣ ва хориҷӣ барои иҷро ирсол карда шавад.